

BEYNƏLXALQ TURİZMİN QLOBAL İNKİŞAF MEYİLLƏRİ VƏ REGIONAL XÜSUSİYYƏTLƏRİ

Elşən QASIMLI

Azərbaycan Turizm və Menecment Universiteti, Bakı, Azərbaycan

*Yazılan müəllif: elshen99919@gmail.com

NƏŞR TARİXİ:

Qəbul edilmə tarixi:
03.03.2026

Nəşr edilmə tarixi:
17.03.2026

AÇAR SÖZLƏR:

beynəlxalq turizm,
qlobal inkişaf,
regional fərqlər,
davamlılıq,
beynəlxalq
münasibətlər

XÜLASƏ

Məqalənin əsas məqsədi beynəlxalq turizmin qlobal inkişaf meylləri və qlobal inkişaf tendensiyalarını araşdırmaqdır. Tədqiqatda beynəlxalq turizmin qlobal inkişaf tendensiyalarını, regional xüsusiyyətlərini və beynəlxalq münasibətlər sistemində artan rolunu təhlil edilir. Təhlil göstərir ki, beynəlxalq turizm əsasən istirahətə əsaslanan fəaliyyətdən iqtisadi artıma, regional inkişafa, mədəni mübadiləyə və beynəlxalq əməkdaşlığa töhfə verən çoxözlü bir fenomenə çevrilmişdir. Müasir dövrdə beynəlxalq turizm iqtisadi artımın, məşğulluğun və mədəni mübadilənin mühüm mənbəyinə çevrilmişdir. Qloballaşma və texnoloji inkişaf turizmin miqyasını genişləndirmiş, lakin regionlar arasında qeyri-bərabər inkişafı da dərinləşdirmişdir. Avropa aparıcı turizm regionu olaraq qalır, Asiya-Sakit Okean bölgəsi ən sürətlə inkişaf edən bazar kimi ön plana çıxır. Məqalədə həmçinin davamlılıq, ekoloji risklər və qlobal böhranlara həssaslıq beynəlxalq turizmin əsas çağırışları kimi qiymətləndirilir. Metod: məqalə yazılarkən müqayisəli təhlil metodundan istifadə edilmişdir. Tətbiqi əhəmiyyəti: ali məktəblərdə mühazirə və seminarlarda istifadə oluna bilər, eləcə də turizm ilə maraqlananlar üçün faydalı materialdır. Turizmin inkişafına töhvə verə biləcək addımlar üçün yol xəritəsidir.

GİRİŞ

Bu gün dünya iqtisadiyyatının ən vacib sahələrindən biri iş yerlərinin yaradılması, iqtisadi genişlənmə və beynəlxalq münasibətlərin yaxşılaşdırılması üçün vacib olan beynəlxalq turizmdir. Həm varlı, həm də inkişaf etməkdə olan ölkələrə təsir edən mürəkkəb sosial-iqtisadi fenomen olan turizm qloballaşma, artan mobillik və texnoloji inkişaf şəraitində ənənəvi istirahət fəaliyyətlərindən kənara çıxmışdır.

Bu artım regionlar arasında ardıcıl olmasa da, son bir neçə onillikdə xarici turist axını əhəmiyyətli dərəcədə artmışdır. Bəzi ərazilərdə yeni yerlərin, daha asan girişin və istehlakçı seçimlərinin dəyişməsi nəticəsində sürətli genişlənmə müşahidə olunur, digər yerlər isə qurulmuş turizm infrastrukturunun və sabit tələbatın üstünlüklərindən istifadə edir.

Siyasi iğtişaşlar, ətraf mühitin pisləşməsi və səhiyyə problemləri də daxil olmaqla qlobal məsələlər turizm sənayesinin kövrəkliyini üzə çıxarmış və davamlı və yerli səviyyədə uyğunlaşdırılmış inkişaf planlarının zərurliyini vurğulamışdır.

Beynəlxalq münasibətlərin müasir çərçivəsində beynəlxalq səyahətlərin artan əhəmiyyəti tədqiqatın tətbiqini müəyyən edir. Milli iqtisadiyyatları inkişaf etdirməklə yanaşı, turizm regional əməkdaşlığı, yumşaq gücü və mədəni mübadiləni təşviq edir (Hall, 2010: 6s.). Effektiv turizm siyasətinin hazırlanması və uzunmüddətli strateji planlaşdırma regional xüsusiyyətlərin və qlobal inkişaf modellərinin anlaşılmasını tələb edir.

Bu məqalənin əsas məqsədi beynəlxalq turizmin inkişafındakı qlobal modelləri araşdırmaq və dünyada turizmin inkişafına təsir edən əsas coğrafi amilləri müəyyən etməkdir. Keyfiyyət təhlili, müqayisəli üsullar, elmi əsərlərin icmalı və beynəlxalq səyahətlər haqqında hesabatlar tədqiqatın əsasını təşkil edir.

BEYNƏLXALQ TURİZMİN NƏZƏRİ ÇƏRÇİVƏSİ: BEYNƏLXALQ TURİZMİN KONSEPSİYASI VƏ ROLU

"Beynəlxalq turizm" termini fərdlərin iş, əyləncə, mədəni və ya digər səbəblərdən milli sərhədlərdən müvəqqəti hərəkətini təsvir edir. Turizm yaşayış, qida xidmətləri, əyləncə, nəqliyyat və mədəni tədbirlər kimi müxtəlif xidmətləri əhatə edən sosial-iqtisadi fəaliyyətdir. Beynəlxalq turizm

çoxsektorlu təbiətinə görə milli və regional iqtisadiyyatlara əhəmiyyətli dərəcədə multiplikator təsir göstərir (UNWTO, 2008:14s.).

İqtisadi baxımdan, valyuta mənfəəti, iş yerlərinin yaradılması və regional inkişaf beynəlxalq turizm tərəfindən dəstəklənir. Bir çox millətlər, xüsusən də inkişaf etməkdə olan və ada ölkələri üçün milli gəlirin əsas mənbələrindən biri turizmdir. İqtisadi əhəmiyyətinə əlavə olaraq, turizm mədəniyyətlərarası ünsiyyəti, anlaşmanı və şəxslərarası münasibətləri təşviq etməklə əhəmiyyətli sosial və mədəni rol oynayır.

Getdikcə daha çox insan turizmi beynəlxalq münasibətlər kontekstində yumşaq güc aləti kimi nəzərdən keçirir. Ölkələr turizm marketinqindən dünya səhnəsində mədəni nüfuzu artırmaq, diplomatik əlaqələri möhkəmləndirmək və beynəlxalq imiclərini yaxşılaşdırmaq üçün istifadə edirlər (Nye, 2004:11s.). Nəticədə, beynəlxalq turizm həm iqtisadi səy, həm də beynəlxalq ünsiyyətin vacib elementi kimi baxılmalıdır.

QLOBAL TURİZMİN İNKİŞAFINA TƏSİR EDƏN FAKTORLAR

İqtisadi, siyasi, texnoloji və ətraf mühit dəyişənləri beynəlxalq turizmin inkişafında rol oynayır. Qiymət səviyyələri və valyuta məzənnələri təyinat yerlərinin rəqabət qabiliyyətinə təsir göstərsə də, iqtisadi sabitlik və gəlir artımı səyahətə tələbatı artırır. Bundan əlavə, siyasi sabitlik və təhlükəsizlik vacibdir, çünki səyahətçilər təhlükəsiz və sabit hesab edilən yerlərə üstünlük verirlər (UNO, 2009: 70s.).

Əlçatanlığı, informasiyanın mövcudluğunu və xidmət səmərəliliyini artırmaqla texnoloji irəliləyişlər turizm sektorunda inqilab yaratmışdır. Səyahətçilərin davranışı və qərar qəbul etmə prosesləri rəqəmsal platformalar, onlayn rezervasiya sistemləri və mobil texnologiyalar tərəfindən dərinlən dəyişdirilmişdir (Hall, 2010: 8s.). Eyni zamanda, nəqliyyatda, xüsusən də hava səyahətlərindəki irəliləyişlər səyahət xərclərini azaltmış və dünya miqyasında mobilliyi artırmışdır.

BEYNƏLXALQ TURİZMDƏ QLOBAL İNKİŞAF TRENDLƏRİ: BEYNƏLXALQ TURİZMİN ARTIM DİNAMİKASI

Son bir neçə onillikdə beynəlxalq turizm sabit şəkildə böyüyərək onu dünya iqtisadiyyatının ən sürətlə böyüyən sektorlarından birinə çevirmişdir. Artan gəlir səviyyəsi, daha yaxşı nəqliyyat sistemləri və qlobal turizm infrastrukturunun genişlənməsi xarici turistlərin sayının artmasına səbəb olmuşdur. İstirahət, işgüzar və mədəni turistlər kimi müxtəlif səyahətçi növlərini cəlb etmək üçün bir neçə məkan turizm təkliflərini genişləndirmişdir (UNO, 2009: s.4).

Ümumi artıma baxmayaraq, xarici turizmin artımı bölgələr arasında qeyri-bərabər olmuşdur. Asiya, Afrika və Yaxın Şərqdəki yeni məkanlar daha yüksək artım tempi göstərsə də, Avropa və Şimali Amerikadakı ənənəvi istiqamətlər xarici səyahətçilərin əhəmiyyətli bir hissəsini cəlb etməyə davam edir (UNWTO, 2008: 6s.). Bu tendensiya qlobal iqtisadi gücün dəyişməsi, turizm infrastrukturuna daha çox pul qoyulması və səyahətçilərin naməlum ərazilərə artan marağının nəticəsidir.

Beynəlxalq səyahətlər də qlobal böhranlara qarşı olduqca həssas olduğunu göstərmişdir. Ziyarətçilərin sayında müvəqqəti azalma siyasi iğtişələr, iqtisadi tənəzzüllər və tibbi böhranlar səbəbindən baş verib ki, bu da sənayenin xarici şoklara qarşı həssaslığını vurğulayır. Lakin turizm sektoru da yeni şəraitə uyğunlaşmaq və səyahət trendlərini dəyişdirmək üçün diqqətəlayiq bir qabiliyyət nümayiş etdirib (UNWTO, 2008: 16s.).

BEYNƏLXALQ TURİZM İNKİŞAFINDA ƏSAS QLOBAL TRENDLƏR

Sənayenin sürətli rəqəmsallaşması beynəlxalq səyahətlərdə ən böyük dünya miqyaslı trendlərdən biridir. Sosial media, rəqəmsal marketinq alətləri və onlayn sifariş platformaları səyahətçilərin məlumat axtarma, yer seçmə və tətillərini planlaşdırma üsullarını tamamilə dəyişdirib (Müller, (2015: 11 s]. Rəqəmsal texnologiyalar qlobal turizm biznesində şəffaflığı artırıb və məkanlar arasında rəqabət qabiliyyətini artırıb.

Ekoloji cəhətdən təmiz səyahətə artan diqqət digər əhəmiyyətli bir tendensiyadır. Ətraf mühit problemləri, iqlim dəyişikliyi və həddindən artıq turizm səbəbindən məsuliyyətli səyahət həm

ziyaretçilər, həm də siyasətçilər üçün əsas prioritetə çevrilib (UNESCO, 2021: s.11). Müasir turizm strategiyasının əsas komponenti olan davamlı turizm ətraf mühitə mənfi təsirlərini azaltmağa, yerli icmalara kömək etməyə və mədəni irsi qorumağa çalışır.

Son illərdə təcrübəyə əsaslanan səyahətlər də daha populyarlaşıb. Kütləvi turizm məhsulları əvəzinə, müasir səyahətçilər getdikcə daha çox həqiqi təcrübələr, mədəniyyətlərarası qarşılıqlı əlaqələr və fərdiləşdirilmiş xidmətlər axtarırlar. Macərə, mədəni və ekoturizm daxil olmaqla ixtisaslaşmış turizm bazarları yaratmaq meyli təyinat yerlərini təşviq edir.

BEYNƏLXALQ TURİZMİN REGIONAL XÜSUSİYYƏTLƏRİ: AVROPADA TURİZMİN İNKİŞAFI

Beynəlxalq turizm baxımından Avropa ən inkişaf etmiş və rəqabətli bölgələrdən biri olaraq qalmaqdadır. Zəngin mədəni irs, inkişaf etmiş infrastruktur və çox sayda beynəlxalq səviyyədə tanınmış turizm məkanı regionun üstünlüklərinə töhfə verir. Hər il milyonlarla xarici turist gəldiyi mədəni, şəhər və tarixi turizm əhəmiyyətli rol oynayır (UNWTO, 2008: 6s.).

Lakin, overturizm, ətraf mühitə təzyiq və davamlı idarəetmə tələbi Avropa turizm bazarları üçün problemlər yaradır. Məşhur yerlərdə trafik azaldılması üçün bir çox məkanlar ziyarətçi axımının idarə olunmasına və alternativ məkanların təşviq edilməsinə yönəlmiş qaydalar qəbul etməyə başlayıb.

ASIYA-SAKIT OKEAN BÖLGƏSİNDƏ TURİZMİN İNKİŞAFI

Asiya-Sakit Okean bölgəsində beynəlxalq turizm əhalinin artması, iqtisadi inkişaf və daha yaxşı əlaqə kimi amillər səbəbindən sürətlə inkişaf edib. Bu ərazidəki ölkələr turizmin təşviqi və infrastrukturuna əhəmiyyətli investisiyalar yatıraraq həm yerli, həm də xarici səyahətçilər üçün arzuolunan səyahət məkanları kimi özlərini təsdiqləyiblər.

Şərqi və Cənub-Şərqi Asiyada yeni səyahət məkanları təbii sərvətlərindən, müxtəlif mədəni görməli yerlərindən və əlverişli qiymətlərdən faydalanıb. Bölgə eyni zamanda turizmin genişlənməsini uzunmüddətli inkişaf məqsədləri ilə tarazlaşdırmalı və ətraf mühitin davamlılığı ilə bağlı məsələləri həll etməlidir.

AMERİKA VƏ DİGƏR BÖLGƏLƏRDƏ TURİZMİN İNKİŞAFI

Amerika qitəsində turizmin böyüməsində nəzərəçarpan coğrafi fərqlər mövcuddur. Latin Amerikasını təbii xüsusiyyətləri və mədəni müxtəlifliyi səbəbindən daha populyar səyahət məkanına çevrilsə də, Şimali Amerika hələ də həm daxili, həm də beynəlxalq səviyyədə yüksək tələbat olan əsas turizm bazarıdır. Bölgədə turizmin inkişafına siyasi sabitlik, təhlükəsizlik və infrastrukturun keyfiyyəti əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərir.

Son illərdə Yaxın Şərq və Afrika kimi digər bölgələr turizm üçün artan potensial nümayiş etdiriblər. Siyasi risklər və xarici şoklar hələ də sənayenin fəaliyyətinə təsir göstərsə də, artım turizm infrastrukturuna və şaxələndirmə taktikalarına qoyulan investisiyalarla asanlaşdırılıb.

BEYNƏLXALQ TURİZMİN ÇƏTİNLİKLƏRİ VƏ GƏLƏCƏK PERSPEKTİVLƏRİ

Beynəlxalq turizm, dünya iqtisadiyyatında davamlı genişlənməsinə və artan əhəmiyyətinə baxmayaraq, müxtəlif struktur və yeni maneələrlə üzləşir. Turizm sənayesinin qlobal şoklara qarşı həssaslığı ən böyük maneələrdən biridir. Dünya miqyasında səyahət axınlarının nə qədər sürətlə pozula biləcəyini göstərən hadisələrə pandemiya, geosiyasi münaqişələr, iqtisadi böhranlar və iqlimlə əlaqəli fəlakətlər daxildir. Xüsusilə, COVID-19 pandemiyası turizmə güvənən iqtisadiyyatların zəifliyini üzə çıxardı və daha güclü böhran idarəetmə sistemlərinin və şaxələndirmə taktikalarının zərurliyini vurğuladı.

Davamlılıq digər əhəmiyyətli bir məsələdir. Bir çox yerlərdə resursların tükənməsi, çirklənmə və təbii və mədəni irs yerlərinə zərər turizmin sürətli artımının yaratdığı ekoloji stresslər arasındadır. Tanınmış yerlərdə, xüsusən də Avropada və Asiyanın bəzi bölgələrində, overturizm yerli ekosistemləri və yerli əhalinin həyat səviyyəsini təhlükə altına qoyaraq əsas problemə çevrilmişdir

(UNESCO, 2021: 21s.). Nəticə etibarilə, davamlı turizmin inkişafı siyasət seçimi deyil, strateji bir ehtiyac halına gəlmişdir.

Beynəlxalq turizm texnoloji inkişaf nəticəsində həm imkanlarla, həm də çətinliklərlə üzləşir. Rəqəmsal platformalar, onlayn rezervasiya sistemləri və məlumatlara əsaslanan marketing nəticəsində səyahətçilərin davranışı və təyinat yerlərinin idarə olunması dəyişib. Lakin, rəqəmsal infrastrukturaya çıxışdakı regional fərqlər səbəbindən mövcud və inkişaf etməkdə olan turizm bazarları arasındakı uçurum artıb. Qlobal turizm sistemində rəqəmsal transformasiyaya uyğunlaşmayan bölgələr daha az rəqabətli olmaq təhlükəsi ilə üzləşirlər.

Turizmin artımındakı fərqlər regional baxımdan hələ də nəzərə çarpır. Asiya-Sakit okean bölgələri artan əlaqə, şəhərləşmə və artan rifah səbəbindən ən yüksək tempə böyüyür, baxmayaraq ki, Avropa hələ də xarici qonaqların əksəriyyətini təşkil edir. Digər tərəfdən, infrastruktur, investisiya və dünya miqyasında məlumatlılıq bir çox inkişaf etməkdə olan bölgələrin, xüsusən də Afrika və Mərkəzi Asiya bölgələrindəki bölgələrin üzvləşdiyi problemlərdir.

Gələcəyə baxdıqda, dayanıqlılıq, davamlılıq və innovasiya beynəlxalq turizmin gələcəyində əsas rol oynayacaq. Səyahətçilər getdikcə daha çox məkanın sosial məsuliyyət, ətraf mühitin qorunması və iqtisadi mükafatlar arasında tarazlığı qoruyacağını gözləyirlər. Qlobal turizmin inkişafının növbəti mərhələsi, ehtimal ki, davamlı təcrübələrin tətbiqi, turizm təkliflərinin şaxələndirilməsi və regional əməkdaşlığın artırılması ilə müəyyən ediləcək. Bu şəraitdə beynəlxalq turizm iqtisadi fəaliyyət olmaqla yanaşı, qlobal əməkdaşlıq, regional inteqrasiya və mədəni mübadilə üçün bir vasitə kimi xidmət etməyə davam edəcək.

NƏTİCƏ

Bu məqalədə beynəlxalq turizmin qlobal inkişaf tendensiyaları regional xüsusiyyətləri ilə yanaşı araşdırılmış, turizmin qlobal iqtisadi və sosial sistemdəki inkişaf edən rolunu vurğulamışdır. Təhlil göstərir ki, beynəlxalq turizm əsasən istirahətə əsaslanan fəaliyyətdən iqtisadi artıma, regional inkişafa, mədəni mübadiləyə və beynəlxalq əməkdaşlığa töhfə verən çoxölçülü bir fenomene çevrilmişdir.

Nəticələr göstərir ki, dünya miqyasında turizmin yüksəlişində regional fərqlər müşahidə olunub. Avropa hələ də ən çox səyahət məkanı olaraq qalır, lakin Asiya-Sakit Okean bölgəsi ən canlı və sürətlə böyüyən bazara çevrilib. Gəlir səviyyələri, infrastrukturun inkişafı, siyasi sabitlik və texnoloji innovasiyalar bu regional fərqləri formalaşdıran bəzi elementlərdir. Bununla belə, struktur maneələr hələ də inkişaf etməkdə olan ölkələrin dünya turizm sənayesinə tam inteqrasiyasına mane olur.

Tədqiqat həmçinin qlobal turizmin istiqamətini müəyyənləşdirməkdə dayanıqlılığın və davamlılığın artan əhəmiyyətini vurğulayır. Ənənəvi turizmin inkişaf metodlarının çatışmazlıqları ətraf mühitin pisləşməsi, overturizm və beynəlxalq böhranlara həssaslıqla üzə çıxıb. Nəticədə, güclü böhrana cavab sistemləri, müxtəlif turizm təklifləri və davamlı təyinat yerlərinin idarə olunması uzunmüddətli rəqabət üçün getdikcə daha vacib hala gəlir.

Xülasə, beynəlxalq turizm qlobal iştirak üçün güclü bir qüvvə olaraq qalmaqdadır, lakin onun davamlı çiçəklənməsi məsuliyyətli və balanslı böyümədən asılı olacaq. Maraqlı tərəflər və siyasətçilər sosial inteqrasiya, ətraf mühitin qorunması və iqtisadi məqsədləri tarazlaşdıran inteqrasiya olunmuş yanaşmaları qəbul etməlidirlər. Beynəlxalq turizm regional balanssızlıqları aradan qaldırmaq və innovasiya və dayanıqlılığı qəbul etməklə regionlararası əlaqəni və anlaşmanı gücləndirməklə yanaşı, qlobal inkişafı təşviq etməyə davam edə bilər.

ƏDƏBİYYAT

1. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi. (2020). Turizm statistikasını. Bakı.
2. Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi. (2014). Azərbaycan Respublikasında turizmin inkişafına dair 2014–2024-cü illər üçün Milli Strategiya. Bakı.
3. Hall, C. M. (2010). Tourism and geopolitics: The political dimensions of tourism. *Tourism Geographies*, 12(1), 1–14. <https://doi.org/10.1080/14616680903493606>

4. Müller, M. (2015). What makes an event a mega-event? Definitions and sizes. *Leisure Studies*, 34(6), 627–642. . <https://doi.org/10.1080/02614367.2014.993333>
5. Nye, J. S. (2004). *Soft power: The means to success in world politics*. New York, NY: PublicAffairs.
6. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. (2021). *World heritage and sustainable tourism*. Paris: UNESCO.
7. United Nations World Tourism Organization. (2019). *Tourism and economic growth*. Madrid: UNWTO.
8. United Nations World Tourism Organization. (2020). *International tourism highlights*. Madrid: UNWTO.

РЕЗЮМЕ

ГЛОБАЛЬНЫЕ ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ МЕЖДУНАРОДНОГО ТУРИЗМА И РЕГИОНАЛЬНЫЕ ОСОБЕННОСТИ

Эльшан Гасымлы

Основная цель статьи — исследовать глобальные тенденции развития и региональные особенности международного туризма. В исследовании анализируются глобальные тенденции развития международного туризма, его региональные характеристики и возрастающая роль в системе международных отношений. Анализ показывает, что международный туризм из преимущественно рекреационной деятельности превратился в многомерное явление, способствующее экономическому росту, региональному развитию, культурному обмену и международному сотрудничеству. В современный период международный туризм стал важным источником экономического роста, занятости и культурного взаимодействия. Глобализация и технологическое развитие расширили масштабы туризма, однако одновременно усилили неравномерность развития между регионами. Европа остаётся ведущим туристическим регионом, тогда как Азиатско-Тихоокеанский регион выделяется как наиболее быстрорастущий рынок. В статье также рассматриваются вопросы устойчивого развития, экологические риски и уязвимость к глобальным кризисам как ключевые вызовы международного туризма. Метод: при подготовке статьи использован метод сравнительного анализа. Практическая значимость: материал может быть использован в лекциях и семинарах высших учебных заведений, а также представляет интерес для всех, кто интересуется туризмом. Он служит своего рода дорожной картой для шагов, способных способствовать развитию туризма.

Ключевые слова: *международный туризм, глобальные тенденции, региональные различия, устойчивое развитие, международные отношения.*

ABSTRACT

GLOBAL DEVELOPMENT TRENDS AND REGIONAL CHARACTERISTICS OF INTERNATIONAL TOURISM

Elshan Gasimli

The main objective of the article is to examine the global development trends and regional characteristics of international tourism. The study analyzes global development tendencies of international tourism, its regional features, and its growing role within the system of international relations. The analysis shows that international tourism has evolved from a primarily leisure-based activity into a multidimensional phenomenon contributing to economic growth, regional development, cultural exchange, and international cooperation. In the contemporary period, international tourism has become an important source of economic growth, employment, and cultural

interaction. Globalization and technological progress have expanded the scale of tourism, while also deepening uneven development among regions. While Europe remains the leading tourism region, the Asia-Pacific area is emerging as the fastest-growing market. The article also evaluates sustainability challenges, environmental risks, and vulnerability to global crises as key issues facing international tourism. Method: A comparative analysis method was employed in the preparation of the article. Practical significance: The material can be used in university lectures and seminars and is also a useful resource for those interested in tourism. It serves as a roadmap for steps that can contribute to the development of tourism.

Keywords: *international tourism, global trends, regional disparities, sustainability, international relatio*